

GRI INDEX 4.0

Standaard informatie	Indicator	Verwijzing	Toelichting
ALGEMENE INFORMATIE			
STRATEGIE EN ANALYSE			
G4-1	Verklaring van de hoogste beslissingsbevoegde over de relevantie van duurzame ontwikkeling voor de organisatie en haar strategie	Ons verhaal over 2016 Over Alliander: Trends en marktontwikkelingen Over Alliander: Sustainable development goals	
G4-2	Beschrijving van belangrijke gevolgen, risico's en mogelijkheden	Ons verhaal over 2016 Over dit verslag: Materialiteit Over Alliander: Trends en marktontwikkelingen Over Alliander: Sustainable development goals Onze prestaties in 2016: wat hebben we geleerd	
ORGANISATIEPROFIEL			
G4-3	Naam van de organisatie	Alliander N.V. Over Alliander	Alliander N.V.
G4-4	Voornaamste merken, producten en/of diensten	Over Alliander	
G4-5	Locatie van het hoofdkantoor van de organisatie	Over Alliander	Utrechtseweg 68, 6812 AH te Arnhem
G4-6	Het aantal landen waar de organisatie actief is (met relevantie voor de duurzaamheidskwesities)	Over Alliander	Alliander is gevestigd in Nederland en Duitsland
G4-7	Eigendomsstructuur en de rechtsvorm	Over Alliander Corporate governance: Corporate governance	
G4-8	Afzetmarkten (geografische verdeling, sectoren en soorten klanten)	Over Alliander	
G4-9	Omvang van de organisatie	Over Alliander: 2016 in cijfers	
G4-10	Totale personeelsbestand naar type werk, arbeidsovereenkomst en regio	Medewerkers: Samenstelling van de organisatie Overige informatie: Vijfjarenoverzicht	Zie tabel "aanvullende informatie": overige bedrijfsgerelateerde informatie (G4-LA1) voor een specificatie van de medewerker aantallen. De weergave betreft de activiteiten in Nederland, een weergave naar regio is niet materieel. Aard van de werkzaamheden leidt tot continuïteit in medewerkersbestand, er is geen sprake van grote fluctuatie in het medewerkersbestand.
G4-11	Percentage werknemers dat onder een collectieve arbeidsovereenkomst valt	Kolom toelichting	Alle medewerkers vallen onder het cao-akkoord 'CAO Netwerkbedrijven' welke een looptijd heeft van 1 november 2015 tot 1 mei 2018, tussen vakbonden en de gezamenlijke netbeheerders.
G4-12	De waarde- en leveringsketen van de organisatie	Over Alliander: Onze rol in de energieketen Over Alliander: Onze impact	
G4-13	Significante veranderingen tijdens de verslaggevingsperiode wat betreft omvang, structuur, eigendom of de waardeketen	Kolom toelichting	Er zijn in 2016 geen significante veranderingen geweest betreffende de omvang, structuur, eigendom of de waardeketen.
G4-14	Toelichting over toepassing van het voorzorgsprincipe	Over Alliander: Risico's	De afdeling risicomanagement is onderdeel van de Corporate Governance structuur van Alliander, daarnaast wordt risicomanagement ook toegepast binnen de operationele processen.
G4-15	Extern ontwikkelde economische, milieugerelateerde en sociale charters, principes of andere initiatieven die organisatie onderschrijft of bekrachtigt	Overige informatie: Interactie met stakeholders	

GRI INDEX 4.0

Standaard informatie	Indicator	Verwijzing	Toelichting
----------------------	-----------	------------	-------------

G4-16	Lidmaatschappen van verenigingen en/of nationale internationale belangenorganisaties	Overige informatie: Interactie met stakeholders	
-------	--	---	--

MATERIELE ASPECTEN EN AFBAKENING

G4-17	Overzicht van entiteiten opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening van de organisatie of in gelijkwaardige documentatie. Entiteiten in de geconsolideerde jaarrekening die niet zijn opgenomen in het verslag	Over dit verslag Jaarrekening: Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening Overige informatie: Belangrijke dochterondernemingen en overige deelnemingen	
-------	--	--	--

G4-18	Proces voor het bepalen van de inhoud van het verslag	Overige informatie: Materialiteitstoets Overige informatie: Interactie met stakeholders Over Alliander: Onze Impact	We hebben dit verslag met de grootst mogelijke zorg samengesteld. We vertrouwen erop dat de gerapporteerde data een correcte en betrouwbare weergave bieden van onze activiteiten en prestaties. We onderkennen dat sommige informatie onderhevig is aan een bepaalde mate van onzekerheid, voortkomend uit de beperkingen bij het meten en berekenen van deze data.
-------	---	---	--

G4-19	Overzicht van alle materiële aspecten die geïdentificeerd zijn in het proces voor het bepalen van de inhoud van het verslag	Overige informatie: Materialiteitstoets	
-------	---	---	--

G4-20	Vaststelling van de Afbakening van Aspecten binnen de organisatie	Over dit verslag: Stakeholderdialoog als basis Over Alliander: Onze rol in de energieketen Over Alliander: Onze impact	De financiële informatie in dit jaarverslag is geconsolideerd voor Alliander en alle dochterondernemingen. In de maatschappelijke informatie zijn alleen Alliander en de belangrijkste dochterondernemingen voor 2016, te weten Liander, Endinet en Liandon, geconsolideerd.
-------	---	--	--

Acquisities en desinvesteringen zijn verantwoord in de toelichting op de jaarrekening. Voor de acquisities geldt dat deze meelopen in de data-uitvraag voor de niet-financiële data. Voor investeringen in minderheidsdeelnemingen geldt dat deze geen onderdeel uitmaken van de data uitvraag voor de niet-financiële data.

De cijfers voor CO₂ hebben geen betrekking op Stam en Alliander AG.

Daar waar wordt afgeweken van de hierboven aangegeven afbakening wordt in de GRI Index per aspect aangegeven hoe dit gebeurt binnen de kolom "Toelichting".

G4-21	Vaststelling van de Afbakening van Aspecten buiten de organisatie.	Kolom toelichting	Materiele aspecten die buiten de grenzen van de organisatie vallen en waarover gerapporteerd wordt zijn de volgende:
-------	--	-----------------------------------	--

Veilig en gezond werken: leveranciers
Energietransitie: keten
Energiegebruik en CO₂: scope 1, 2 en 3

G4-22	Verslag van de gevolgen van eventuele aanpassingen van de informatie verstrekt in eerdere verslagen en de redenen voor deze aanpassingen	Kolom toelichting Jaarrekening: geconsolideerde jaarrekening	~~Wanneer van bovenstaande wordt afgeweken wordt dit per aspect of indicator toegelicht in de kolom "Toelichting"~~ De CO ₂ KPI is aangepast. Er is een schattingswijziging geweest die heeft geleid tot een verandering in het totale CO ₂ getal. Nu de actuele cijfers bekend zijn over 2016 worden deze gehanteerd.
-------	--	---	--

Aanpassing in de reële waarden t.o.v. het halfjaarbericht 2016. Zie financiële resultaten.

G4-23	Significante veranderingen ten opzichte van vorige verslagperiodes ten aanzien van de reikwijdte en aspectenafbakening	Overige informatie: Materialiteitstoets Overige informatie: Interactie met stakeholders Geconsolideerde jaarrekening: Geconsolideerde jaarrekening	
-------	--	--	--

BETROKKENHEID BELANGHEBBENDEN

G4-24	Lijst van groepen belanghebbenden die de organisatie heeft betrokken	Overige informatie: Interactie met stakeholders Overige informatie: Materialiteitstoets	
-------	--	--	--

G4-25	Basis voor inventarisatie en selectie van belanghebbenden	Overige informatie: Interactie met stakeholders Overige informatie: Materialiteitstoets	
-------	---	--	--

GRI INDEX 4.0

Standaard informatie	Indicator	Verwijzing	Toelichting
G4-26	Benadering van het betrekken van belanghebbenden waaronder frequentie ervan per type en groep stakeholders	Overige informatie: Interactie met stakeholders Overige informatie: Materialiteitstoets	
G4-27	De voornaamste onderwerpen en vraagstukken die naar voren zijn gekomen door de betrokkenheid van belanghebbenden en hoe de organisatie hierop heeft gereageerd onder meer middels haar verslaglegging	Ons verhaal over 2016: Rondgang langs 160 gemeenten Klanten: Onze klanten en de energietransitie Overige informatie: Onze stakeholders Overige informatie: Interactie met stakeholders Overige informatie: Materialiteitstoets Over Alliander: Onze strategie Over Alliander: Trends en marktontwikkelingen Overige informatie: opinie van het Alliander	

VERSLAGPROFIEL

G4-28	Verslaggevingsperiode waarop verstrekte informatie betrekking heeft	Over dit verslag Kolom toelichting	Dit verslag betreft de periode 1 januari 2016 tot en met 31 december 2016.
G4-29	Datum van het vorige verslag	Over dit verslag Kolom toelichting	Alliander Jaarverslag 2015 (1 januari 2015 tot en met 31 december 2015) Alliander Halfjaarverslag: 29 juli 2016.
G4-30	Verslaggevingcyclus	Kolom toelichting	Jaarlijks per kalenderjaar.
G4-31	Contactpunt voor vragen over verslag of inhoud ervan	Overige informatie: stakeholderpanel	U kunt vragen stellen of uw mening geven via communicatie@alliander.com
G4-32	a. De 'in accordance' optie die de organisatie heeft gekozen. b. GRI-index voor de gekozen optie. c. Verwijzing naar het externe assurance-rapport, indien het rapport extern is geverifieerd	Over dit verslag: materialiteit Onafhankelijk Assurance rapport	In accordance: Comprehensive. GRI G4.0 Indextabel is toegepast, alsmede sectorsupplement Electric Utilities, uitgave GRI April 2009. Tabel is gepubliceerd op: jaarverslag.alliander.com
G4-33	Beleid en huidige praktijk met betrekking tot het verkrijgen van externe assurance van het verslag	Kolom toelichting	Alliander vindt het voor haar stakeholders van belang om assurance te verkrijgen bij het maatschappelijk deel van het jaarverslag. Voor het jaarverslag 2016 heeft Alliander een goedkeurend assurance-rapport met een redelijke mate van zekerheid verkregen voor het meest relevante deel van het jaarverslag, namelijk de belangrijkste stuurvariabelen van het bedrijf (financieel én niet financieel). Daarnaast heeft Alliander redelijke mate van zekerheid verkregen bij de meest materiële thema's voor de verslaggeving (Materialiteitstoets). Ook heeft Alliander een goedkeurend assurance-rapport met beperkte mate van zekerheid verkregen bij de rest van het maatschappelijk deel van het jaarverslag. Ter waarborging van de kwaliteit van de maatschappelijke informatie hanteert Alliander het 'three-lines-of-defence-model'. Vanuit onder meer de stakeholderdialoog, materialiteitstoets en GRI vindt een uitvraag plaats bij de bedrijfsonderdelen voor de aanlevering van maatschappelijke informatie. De bedrijfsonderdelen vormen de eerste verdedigingslinie en zijn verantwoordelijk voor het aanleveren van betrouwbare informatie. De business controller van het desbetreffende bedrijfsonderdeel, als tweede verdedigingslinie, bewaakt de tijdige en betrouwbare aanlevering door de bedrijfsonderdelen. De business controller toetst onder meer de onderbouwing en analyses aangeleverd door de bedrijfsonderdelen en bouwt een dossier op voor de verificatie door de interne accountantsdienst. De interne accountantsdienst vormt de derde verdedigingslinie en verifieert de maatschappelijke informatie alvorens deze door de externe accountant wordt beoordeeld. De externe accountant vormt het sluitstuk van het verificatieproces en verstrekt uiteindelijk zekerheid, zoals verwoord in haar verklaring.

ONDERNEMINGSBESTUUR

G4-34	Bestuursstructuur van het hoogste bestuurslichaam met inbegrip van de commissies die verantwoordelijk zijn voor de besluitvorming ten aanzien van economische, sociale en ecologische impact	Corporate Governance Renummeratierapport	
G4-35	Het proces voor het delegeren van bevoegdheden door het hoogste bestuursorgaan naar managers en andere werknemers inzake de economische, sociale en ecologische onderwerpen	Corporate Governance: Corporate Governance: RvC Kolom toelichting	MVO is een integrale verantwoordelijkheid voor alle bedrijfsonderdelen en maakt deel uit van de Planning & Control cyclus. Alle bedrijfsonderdelen beschikken over een analyse van de kwalitatieve en kwantitatieve maatschappelijke effecten van hun bedrijfsvoering. De analyse is leidraad voor aanpak en doelen van het bedrijfsonderdeel. Met de vaststelling van het bedrijfsbeleid en de doelstellingen voor Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen door de directie van Alliander worden deze uitgangspunt bij het Business Planning en Budget Proces van bedrijfsonderdelen en staf.

GRI INDEX 4.0

Standaard informatie	Indicator	Verwijzing	Toelichting
G4-36	Verantwoordelijkheid voor economische, milieu- en sociale onderwerpen, op directieniveau en of functionarissen die rechtstreeks rapporteren aan het hoogste bestuursorgaan.	<u>Corporate Governance: Corporate Governance: Relevante aspecten MVO</u> <u>Kolom toelichting</u>	De Raad van Bestuur is in zijn geheel verantwoordelijk voor de economische, ecologische en sociale impact van Alliander. Hierbij hebben de leden van de Raad van Bestuur geen specifieke subverantwoordelijkheden 1. De manager MVO communiceert het beleid persoonlijk naar de directeuren van de bedrijfsonderdelen en faciliteert het directieteam bij het vaststellen van kwantificeerbare parameters voor het monitoren van voortgang 2. Het team MVO faciliteert de bedrijfsonderdelen bij het uitwerken van het beleid naar bedrijfsvoering, het formuleren van doelstellingen en waar nodig bij het vaststellen van beleid op specifieke thema's en aandachtsgebieden 3. De afdeling Corporate Control en het team MVO dragen zorg voor toetsing van de Business Plannen en bedrijfsprestaties aan het beleid 4. MVO maakt deel uit van individuele afspraken met management en medewerkers. Medewerkers worden in staat gesteld bij te dragen aan de doelstellingen en thema's van het bedrijf 5. In de planning en controlcyclus wordt aandacht besteed aan MVO. De voortgang van de doelstellingen en het MVO beleid worden middels het dashboard en in rapportages bijgehouden.
G4-37	Het consultatieproces tussen stakeholders en het hoogste bestuursorgaan over economische, ecologische en sociale onderwerpen	<u>Overige informatie: Materialiteitsstoets</u> <u>Corporate governance: Corporate governance</u>	RvB en RvC consulteren vertegenwoordigers van de stakeholders. Door aanwezigheid of vertegenwoordiging in regulier en ad-hoc overleg wordt actief kennisgenomen van ontwikkelingen en standpunten over strategische thema's. De resultaten van het MVO beleid worden met de stakeholders geëvalueerd. Aan de hand van onder meer klantconsultaties, medewerkersbetrokkenheid, aandeelhoudersbijeenkomsten, ronde tafel bijeenkomsten en de Maatschappelijke verslaglegging wordt vastgesteld in welke mate stakeholders het beleid en de resultaten daarvan waarderen.
G4-38	De samenstelling van het hoogste bestuursorgaan	<u>Corporate Governance: Verslag van de Raad van Commissarissen</u> <u>Corporate Governance: Personalia RvC/RvB</u> <u>Corporate Governance: Governancestructuur</u> <u>Reglement RvC</u>	Alliander N.V. heeft een 'two-tier' board waarbij bestuur en toezicht gescheiden zijn in respectievelijk de Raad van Bestuur en de Raad van Commissarissen. De informatie ten aanzien van ondervertegenwoordigde groepen is niet beschikbaar, aangezien deze niet materieel is wordt er hier niet over gerapporteerd en is er geen ambitie om hierover op korte termijn te rapporteren.
G4-39	Rol van de voorzitter van het hoogste bestuursorgaan	<u>Corporate Governance: Personalia RvB</u> <u>Corporate Governance: Personalia RvC</u>	
G4-40	Proces voor het bepalen van de kwalificaties en expertise van de leden van het hoogste bestuursorgaan en de criteria voor selectie en benoeming	<u>Verslag RvC</u> <u>Corporate governance</u>	De RvC draagt de verantwoordelijkheid voor de werving en selectie van een bestuurder. Hiertoe wordt een Over ons bedrijfschets opgesteld die is gebaseerd op de strategische doelstellingen en ambities voor Alliander en bestaat uit meerdere onderdelen. De belangrijkste zijn: 1) de kerntaken en -verantwoordelijkheden van de vacante functie 2) de selectiecriteria zoals de gevaagde competenties, ervaring en opleiding(en). Bij de benoeming speelt ook de ondernemingsraad een rol. De ondernemingsraad dient in de gelegenheid gesteld te worden advies uit te brengen over de voorgenomen benoeming van de bestuurder. De RvC streeft ernaar dat relevante kennisgebieden voor Alliander zijn vertegenwoordigd in de RvB. Daarnaast streeft de RvC naar een gemengde samenstelling van het bestuur. Benoeming van bestuursleden vindt plaats in overeenstemming met de Wet bestuur en toezicht (beperking aantal nevenfuncties en streefcijfer op het gebied van diversiteit (m/v))
G4-41	Processen waarmee het hoogste bestuursorgaan waarborgt dat strijdige belangen worden vermeden en gemanaged	<u>Corporate Governance: Personalia RvB</u> <u>Corporate Governance: Personalia RvC</u>	De Nederlandse corporate governance code is bij Alliander verankerd in de statuten, het Reglement van de RvB, het Reglement van de RvC, de reglementen van de commissies van de RvC, in de Gedragscode (incl. Insiderregeling) en in de Klokkenuidersregeling. Nevenfuncties van bestuurders moeten aan de voorzitter van de RvC worden gemeld en 'zware' nevenfuncties uit hoofde van de Wet bestuur en toezicht moeten worden goedgekeurd door de voorzitter van de RvC. Nevenfuncties van bestuurders worden openbaar bekend gesteld op de website. In het Reglement van de RvB zijn strikte regels opgenomen over tegenstrijdige belangen. In 2016 werden geen belangentegenstellingen gerapporteerd. Daarnaast voorziet het Reglement RvB er in dat in geval van ernstige verschillen van inzicht tussen de RvB-leden, elk lid de mogelijkheid heeft hierover contact op te nemen met de RvC. In 2016 waren er geen fundamentele verschillen.
G4-42	De rol van het hoogste bestuursorgaan en de hooggeplaatste leidinggevenden in de ontwikkeling, goedkeuring, en actualisering van de missie en visie, strategie, beleid en doelstellingen ten aanzien van economische, ecologische en sociale impact	<u>Over Alliander: Onze strategie</u> <u>Over Alliander: Missie, visie en ambitie</u> <u>Ons verhaal over 2016: Doelstellingen & Prestaties</u> <u>Corporate Governance</u>	

GRI INDEX 4.0

Standaard informatie	Indicator	Verwijzing	Toelichting
G4-43	Maatregelen die zijn genomen om de kennis over economische, ecologische en sociale onderwerpen van het hoogste bestuursorgaan verder te ontwikkelen	<u>Overige informatie: Interactie stakeholders</u> <u>Verslag RvC</u>	
G4-44	Evaluatieproces van de prestaties van het hoogste bestuursorgaan met betrekking tot de besturing van de economische, ecologische en sociale onderwerpen en acties ondernomen naar aanleiding van deze evaluatie	<u>Corporate governance: Renumeratierapport</u> <u>Verslag RvC</u>	
G4-45	De rol van het hoogste bestuursorgaan bij de identificatie en het managen van de economische, ecologische en sociale impact, risico's en kansen	<u>Corporate Governance: Over Alliander: Risico's</u> <u>Overige informatie: Toelichting risico's</u>	
G4-46	De rol van het hoogste bestuursorgaan bij het beoordelen van de effectiviteit van risicomanagementprocessen van de organisatie ten aanzien van economische, ecologische en sociale onderwerpen	<u>Corporate governance: Over Alliander: Risico's</u> <u>Strategie: Over Alliander: Risico's</u>	
G4-47	De frequentie van de evaluatie door het hoogste bestuurslichaam ten aanzien van de economische, ecologische en sociale impact, risico's en kansen	<u>Corporate Governance: Corporate governance: Risicomanagement</u>	Kwartaalbasis
G4-48	Het hoogste orgaan of functie die het duurzaamheidsverslag beoordeelt en goedkeurt en tevens zorgdraagt dat alle materiële aspecten aan bod komen	<u>Overige informatie: Materialiteitsstoets</u> <u>Corporate governance: Interne audittoets</u>	Nadat de interne beoordelingen zijn verricht wordt het conceptverslag naar Disclosure Committee gestuurd. De uitkomsten van bespreking worden verwerkt. De finaal concept versie wordt voorgelegd en besproken in de RvB. Commentaar wordt verwerkt en vervolgens definitief vastgesteld. De finale versie van het geïntegreerd Financieel en Maatschappelijk Jaarverslag wordt beoordeeld en vastgesteld door de leden van de Auditcommissie van de RvC. Eventueel commentaar wordt in de finale versie verwerkt.
G4-49	Het proces voor communicatie over kritische zorgen aan het hoogste bestuursorgaan	<u>Corporate governance, Hoofdlijnen governance structuur</u> <u>https://www.alliander.com/nl/over-alliander/corporate-governance/klokkenluidersregeling</u>	De Raad van Commissarissen houdt toezicht op en geeft ongevraagd, advies aan het bestuur over het formuleren en realiseren van doelstellingen, strategie en het beleid van Alliander en onderhoud contacten met interne en externe stakeholders. De grootaandeelhouders en de Centrale Ondernemingsraad voeren regelmatig overleg met de RvB. Desgewenst kunnen kritieke zorgen worden geuit. De afdeling Woordvoering en Public Affairs, die communiceren met pers, aandeelhouders en politiek Den Haag, attendeert het bestuur op mogelijke reputatierisico's. De communicatie van kritieke zorgen richting de RvB kan ook plaatsvinden via de vertrouwenspersoon die de melding van een medewerker ontvangt. Daarnaast kunnen meldingen binnen komen op grond van de Gedragscode of de Klokkenluidersregeling.
G4-50	De aard en het totale aantal kritische zorgen die zijn gecommuniceerd aan het hoogste bestuursorgaan en de procedures die gevolgd zijn om deze aan te pakken en op te lossen	<u>Corporate Governance: Verslag RvC, Strategie en Risico's</u> <u>Corporate Governance: Verslag RvC, Overige Onderwerpen</u>	De Raad van Commissarissen heeft in 2016 aandacht gevraagd voor een aantal ontwikkelingen die de organisatie en haar continuïteit kunnen raken. Dit betreft de discussie over de Wet Energie Transitie (VET), Wet Normering Topinkomens, Capaciteitsvraagstukken voor de energielevering in de randstad en de beschikbaarheid van technisch geschoolde medewerkers. In 2016 zijn 44 meldingen bij de vertrouwenspersonen gedaan. De RvB wordt geïnformeerd over de aantallen en aard van de meldingen bij vertrouwenspersonen en vanuit welke bedrijfsonderdelen meldingen komen. In het geval een melding uitmondt in een klacht bij de klachtencommissie doet deze intern onderzoek en brengt advies uit aan de directeur van het bedrijfsonderdeel.
G4-51	Beloningsbeleid voor de leden van het hoogste bestuurslichaam en hooggeplaatste leidinggevenden	<u>Corporate governance: Renumeratierapport</u> <u>Samenstelling en verslag commissies: selectie-, benoemings-, en remuneratiecommissies</u>	De beloningsstructuur die voor de RvB wordt gehanteerd wordt gecascadeerd en op een gelijke manier gehanteerd voor de senior executives.
G4-52	Het proces voor het vaststellen van beloningen	<u>Renumeratierapport</u> <u>Samenstelling en verslag commissies: selectie-, benoemings-, en remuneratiecommissies</u>	

GRI INDEX 4.0

Standaard informatie	Indicator	Verwijzing	Toelichting
G4-53	Het proces dat zorgdraagt dat standpunten van belanghebbenden ten aanzien van beloning worden meegenomen	<u>Corporate Governance: Renumeratierapport</u>	Het remuneratiebeleid van de Raad van Bestuur wordt vastgesteld door de aandeelhouders. Tijdens de jaarlijkse Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AvA) legt de RvC bij de behandeling van het jaarverslag (waar het Remuneratierapport onderdeel van uitmaakt) verantwoording af over het gevoerde beloningsbeleid. Tijdens de AvA zijn de aandeelhouders in de gelegenheid hun standpunten t.a.v. de beloning van de RvB kenbaar te maken. Input van overige stakeholders wordt niet meegenomen, of indirect via de aandeelhouders.
G4-54	De verhouding van het jaarsalaris van de best betaalde persoon van de organisatie in elk land van significante bedrijfsactiviteiten tot de mediaan van het jaarsalaris van alle werknemers	<u>Medewerker</u>	5,1
G4-55	De verhouding van de procentuele toename van de jaarlijkse totale vergoeding voor de best betaalde persoon van de organisatie in elk land van significante bedrijfsactiviteiten tot de mediaan van deze toename voor alle werknemers	<u>Medewerker</u>	2015: 6,9 De verhouding is als volgt: (5,1/6,9) is een afname van 26%.

ETHIEK EN INTEGRITEIT

G4-56	De waarden, principes, standaarden en gedragsnormen van de organisatie, zoals gedragscodes en ethische codes	<u>Corporate Governance: Corporate Governance: Gedragscode, integriteitsbeleid en klachtenregelingen</u>	https://www.alliander.com/nl/over-alliander/corporate-governance/gedragscode https://www.alliander.com/nl/over-alliander/corporate-governance/klokkenluidersregeling De gedragscode die Alliander hanteert is in het Nederlands beschikbaar en hoeft niet ondertekend te worden. De code is niet exclusief onderwerp van een training binnen Alliander.
G4-57	De interne en externe mechanismen ten aanzien van ethiek en gedrag, alsmede zaken met betrekking tot integriteit, zoals hulplijnen of advieslijnen	<u>Corporate Governance: Corporate governance: Gedragscode, integriteitsbeleid en klachtenregelingen</u>	De klokkenluidersregeling moedigt medewerkers aan om elke klacht of ongewenste situatie binnen de organisatie te melden. Dit kan ook anoniem en onder bescherming. Medewerkers kunnen ook de fraude telefoon bellen. Vanuit de afdeling Internal Audit is 1 fte beschikbaar voor onderzoek naar gemelde situaties. Medewerkers van de fraude telefoon dienen lid te zijn van de organisatie van gecertificeerde fraude-onderzoekers (ACFE) met CPE-verplichting. Elke nieuwe medewerker wordt middels een brief geïnformeerd over de Alliander Gedragscode voor medewerkers. Voorts is er een onderzoeksprotocol beschikbaar met inbegrip van de klokkenluidersregeling. Controle-onderzoeken gerelateerd aan de gedragscode worden door Internal Audit met andere afdelingen gehouden.
G4-58	De interne en externe mechanismen voor het melden van (vermoeden van) onethisch of onwettig gedrag en zaken die verband houden met integriteit, zoals escalatie van het lijnmanagement, klokkenluidersregeling of meldpunten	<u>Corporate governance: Corporate Governance: Gedragscode, integriteitsbeleid en klachtenregelingen</u>	

MATERIELE ASPECTEN EN MANAGEMENTBENADERING

SPECIFIEKE INFORMATIE

CATEGORIE: ECONOMIE

ASPECT	ECONOMISCHE PRESTATIE		
G-4 DMA		<u>Doelstellingen en prestaties: Aandeelhouders en investeerders</u> <u>Over dit verslag: Materialiteit</u> <u>Aandeelhouders en investeerders</u>	
G4-EC1	Directe economische waarden die zijn gegenereerd en gedistribueerd	<u>Jaarrekening</u> <u>Aandeelhouders en investeerders: Fiscaliteit binnen Alliander</u>	Directe beantwoording Netto omzet: 1.584 miljoen euro Bedrijfskosten: 1.516 miljoen euro Personeelskosten: 585 miljoen euro Netto financiële lasten: 72 miljoen euro

GRI INDEX 4.0

Standaard informatie	Indicator	Verwijzing	Toelichting
		<u>Aandeelhouders en investeerders</u>	Loonbelasting 163 miljoen Precario 149 miljoen BTW Saldo: 183 miljoen Venootschapsbelasting 88 miljoen Dividendbelasting 13 miljoen
G4-EC2	Financiële implicaties en andere risico's en mogelijkheden voor de activiteiten van de organisatie als gevolg van klimaatverandering	<u>Overige informatie: Toelichting risico's</u> <u>Over Alliander: Trends en marktontwikkelingen</u> <u>Over Alliander: Onze strategie</u>	De (in-)directe effecten en risico's van klimaatverandering zijn onderdeel van de risicobenadering. Voor bestaande en geplande bedrijfsmiddelen vindt evaluatie plaats van de risico's van o.m. overstroming, natuurbrand en stormen. Alliander is aangesloten bij het Deltaprogramma waarin risico's van klimaatverandering op nationale schaal worden besproken en de aanpak wordt gecoördineerd. Effecten en risico's worden beoordeeld en acties zijn gericht op adaptie en beheersing middels de crisis- en calamiteitenorganisatie. De aandacht voor de energietransitie en het beleid voor een duurzame bedrijfsvoering zijn gericht op actieve beperking van emissies en op een andere energievoorziening.
G4-EC3	Dekking van de verplichtingen in verband met het vastgestelde uitkeringenplan van de organisatie	<u>Jaarrekening: toelichting op de geconsolideerde jaarrekening</u> <u>Jaarrekening: noot 44 voorzieningen</u>	Medewerkers in dienst van Alliander zijn op grond van Nederlandse wetgeving verplicht verzekerd voor pensioen en werkloosheid. In geval van reorganisatie geldt een sociaal plan dat is afgesloten met werknemersvertegenwoordigers. Zie ook voorzieningen voor personeelsbeloningen.
G4-EC4	Significante financiële steun van een overheid	<u>Aandeelhouders en investeerders</u> <u>Over Alliander: Over Alliander: organisatiestructuur</u>	Alliander: 3.800.000,- Significante financiële steun betreft subsidies/ bijdragen van overheid Decentrale overheden zijn voor 100% aandeelhouder van Alliander.

CATEGORIE: MILIEU

ASPECT ENERGIE

G-4 DMA		<u>Aandeelhouders en investeerders: Onze duurzame prestaties</u> <u>Doelstellingen en prestaties: aandeelhouders en investeerders</u>	
G4-EN3	Energieverbruik binnen de organisatie	Aandeelhouders en investeerders: Onze duurzame prestaties	<p>2016:</p> <p>Gasgebruik gebouwen: 1.256.026 m3</p> <p>Brandstof wagenpark in liter:</p> <p> Benzine 1.237.807 Liter</p> <p> Diesel 4.606.842 Liter</p> <p> LPG 9.786 Liter</p> <p>Elektriciteitsgebruik gebouwen: 10.456.041 kWh</p> <p>2015:</p> <p>Gasgebruik gebouwen: 1.329.085 m3</p> <p>Wagenpark</p> <p> Benzine: 1.490.420 Liter</p> <p> Diesel: 4.537.800 Liter</p> <p> LPG: 11.744 Liter</p> <p>Elektriciteitsgebruik gebouwen: 9.903.562 kWh</p>

GRI INDEX 4.0

Standaard informatie	Indicator	Verwijzing	Toelichting
G4-EN4	Energieverbruik buiten de organisatie	Aandeelhouders en investeerders: Onze duurzame prestaties Onze CO ₂ uitstoot in 2016 (afbeelding)	De grootste impact die Alliander heeft buiten haar organisatiegrenzen komt door middel van energietransport naar onze eindgebruikers, voor 2015 en 2016 gaat het om de volgende hoeveelheden. 2016: Elektriciteit: 29.990 GWh Gas: 6.367 miljoen m3 2015: Elektriciteit: 29.882 GWh
G4-EN5	Energie intensiteitsratio	Kolom toelichting	Als energie intensiteitsratio hanteert Alliander haar energieverbruik in GJ gedeeld door haar netto omzet in miljoenen. Voor 2016 is de energieintensiteitsratio 162,6 GJ/Miljoen € (257.590/1.584) Voor 2015 was de energieintensiteitsratio 190,9 GJ/Miljoen € (293.298/1.580) De informatie is niet beschikbaar naar energietype, aangezien deze niet materieel is wordt er hier niet over gerapporteerd en is er geen ambitie om hierover op korte termijn te rapporteren.
G4-EN6	Reductie van het energieverbruik	<u>Aandeelhouders en investeerders: Onze duurzame prestaties</u>	2016 Gasgebruik gebouwen: 44.174 GJ (conversiefactor 35,17, officiële energetische waarde aardgas slochteren) Elektriciteitsgebruik gebouwen: 37.641 (conversiefactor 3,6, omrekenfactor SI) Totaal energiegebruik gebouwen: 81.816 GJ Benzine: 40.105 GJ (conversiefactor 32,4) Diesel: 164.925 GJ (conversiefactor 35,8) LPG: 254 GJ (conversiefactor 26) Electriciteit: 490 (conversiefactor 3,6) Totaal energiegebruik transport: 175.774 GJ Totaal energiegebruik: 257.590 2015 Gasgebruik gebouwen: 46.743 GJ (conversiefactor 35,17, officiële energetische waarde aardgas slochteren) Elektriciteitsgebruik gebouwen: 35.653 (conversiefactor 3,6, omrekenfactor SI) Totaal energiegebruik gebouwen: 82.397 GJ Benzine: 48.290 GJ (conversiefactor 32,4) Diesel: 162.453 GJ (conversiefactor 35,8) LPG: 305 GJ (conversiefactor 26) Electriciteit: 483 (conversiefactor 3,6) Totaal energiegebruik transport: 211.531 GJ Totaal energiegebruik: 293.298

GRI INDEX 4.0

Standaard informatie	Indicator	Verwijzing	Toelichting
G4-EN7	Reductie van de energiebehoefte ten aanzien van producten en diensten	<u>Over Alliander: Onze strategie</u> <u>Doelstellingen en prestaties: Klanten</u> <u>Klanten: Op weg naar een andere energievoorziening</u>	De totale invoeding groengas in het verzorgingsgebied in aantal m3 in het jaar was 17255674 m3. Dit gebeurde middels 11 groen gas aansluitingen Onder groengas wordt verstaan de volgende definitie: Groen gas: Bio-SNG, Biogas of Stortgas dat tot aardgaskwaliteit is opgewerkt Biogas: Gas dat zich binnen de definitie van gas in de Begrippenlijst Gas onderscheidt doordat het een product is uit een vergistingsproces. Het bevat voornamelijk CH4 en CO2. Stortgas: Gas dat zich binnen de definitie van gas in de Begrippenlijst Gas onderscheidt doordat het een product is van een stortplaats. De samenstelling is vergelijkbaar met Biogas. Bio-SNG: SNG dat geproduceerd wordt uit uitsluitend biomassa. Het totaal aantal openbare E-laadpunten binnen het Alliander verzorgingsgebied op peildatum gerealiseerd door stichting E laad en overige opdrachtgevers en
ASPECT	EMISSIES		
G-4 DMA		<u>Aandeelhouder en investeerders: onze duurzame prestaties, energiegebruik en CO2</u> <u>Doelstellingen en prestaties: aandeelhouders en investeerders</u>	Alliander heeft geen speciale programma's om mensen die kampen met taalbarrières, laaggeletterdheid, etc. te ondersteunen. Dit is in beperkte mate materieel vanwege de aansluitplicht in Nederland. Zie ook EU23 en EU24.
G4-EN15	Directe emissies van broeikasgassen naar gewicht (scope 1)	<u>Aandeelhouders en investeerders: onze duurzame prestaties</u> <u>Kolom toelichting</u>	<u>Scope 1:</u> Gasverbruik gebouwen: 2.366 Lekverlies Aardgasnetwerk: 48.468 Lease- & dienstauto's: 18.373 SF6 Emissies: 907 <u>Totaal: 70.042</u> Binnen het verslag wordt een sectorunforme scope toepassing gehanteerd. Deze wijkt af van de het klassieke GHG-protocol. De waarden volgens het GHG-protocol zijn in deze tabel opgenomen. De meeste gegevens, zoals opgenomen in de tabellen en grafieken in dit verslag, zijn gebaseerd op onderliggende bronsystemen. Voor een aantal gegevens wordt gebruik gemaakt van de registratie en/of rapportage door derden. Een voorbeeld hiervan is het afvalvolume en de aan afval gerelateerde CO ₂ -uitstoot. Bij totstandkoming van de CO ₂ -voetafdruk en het energiegebruik wordt gebruik gemaakt van aannames en inschattingen. De CO ₂ coëfficiënt is berekend met 0,535908 (betreft landelijke productiemix 2015 voor grijze stroom). Dit is inclusief een correctie van 2% voor tank-to-wheel. Ruim 90% van de CO ₂ footprint wordt veroorzaakt door netverlies E, dat getal is berekend met 0,45811 . De waarde representeert de productiemix in het adherentiegebied van alliander Ongeveer 5% van de CO ₂ footprint wordt veroorzaakt door lekverlies G, gebaseerd op het aantal leiding dat in het netwerk van Alliander ligt. De gietijzeren leidingen hebben hierbij een hoger lekverlies (323 m3 per kilometer) , en daar mee een hoger uitstoot dan de reguliere leidingen (55 m3 per kilometer). De CO2 equivalent die daarbij gehanteerd wordt voor methaan is 25.
G4-EN16	Indirecte emissies van broeikasgassen naar gewicht (scope 2)	<u>Aandeelhouders en investeerders: onze duurzame prestaties</u>	<u>Scope 2:</u> Electriciteitsgebruik gebouwen: 5.603 Netverliezen electriciteitstransport/distributie: 486.397 Netverliezen administratief: 232.190 <u>Totaal: 724.190</u> Voor toelichting van de onderbouwing zie EG4-EN15, daarmee is ruim 90% van de emissies afgedekt.

GRI INDEX 4.0

Standaard informatie	Indicator	Verwijzing	Toelichting
G4-EN17	Andere relevante indirecte emissies van broeikasgassen naar gewicht (scope 3)	<u>Aandeelhouders en investeerders: onze duurzame prestaties</u>	<p><u>Scope 3:</u> Woon-werk verkeer, dienstreizen, vliegverkeer: 5.270 <u>Totaal: 5.270</u></p> <p>Ten opzichte van voorgaande jaren zijn ook vervoersbewegingen die werknemers met privé voertuigen hebben afgelegd als woon-werkverkeer opgenomen. Dit is middels dezelfde methodiek ook in de getallen voor voorgaande jaren opgenomen. Dit zorgt voor een toename in de registratie van CO₂ ongeveer 3000 per jaar.</p> <p>Voor toelichting van de onderbouwing zie EG4-EN15, daarmee is ruim 90% van de emissies afgedekt.</p>
G4-EN18	Intensiteitsratio emissie broeikasgassen	<u>Aandeelhouders en investeerders: onze duurzame prestaties</u>	<p><u>Doelstellingen en prestaties: totaal aan emissies opgenomen</u></p> <p>Alliander berekent haar broeikasgasemissie-intensiteitsratio Op drie verschillende manieren; 1) door haar uitstoot van scope 1, 2 en 3 zoals gerapporteerd in EN15, EN16, en EN17 te delen door haar netto omzet, 2) door haar uitstoot van scope 1, 2 en 3 zoals gerapporteerd in EN15, EN16, en EN17 (minus de netverliezen en lekverliezen) te delen door haar netto omzet om zo de broeikasintensiteit van de bedrijfsvoering te bepalen en 3) door haar uitstoot de net en lekverliezen te delen door haar getransporteerd vermogen in joule om zo de transportefficiency te bereken.</p> <p>Omzet (m. euro)/CO₂ (Kton) (netto inclusief vergroening) 502,9 (796.590/1584) Efficiency bedrijfsvoering (Kton CO₂ mob+gebouwen per miljoen euro) 19,92 (31.550/1584) Efficiency netwerk (Kton CO₂/Mj getransporteerd vermogen) 2,97 (769.963/257.590)</p>
G4-EN19	Reductie van broeikasgasemissies	<u>Aandeelhouders en investeerders: Onze duurzame prestaties</u>	<p>Exclusief vergroening zijn de volgende reducties en toenames behaald:</p> <p>Scope 1 4.556 Scope 2 83.042 Scope 3 87</p> <p>Inclusief vergroening is er ook een reductie op scope 2 behaald. Omdat deze vergroening voor zowel de lekverliezen (scope 1) als de netverliezen (scope 2) geldt is deze hier niet separaat mee opgenomen.</p>
G4-EN20	Emissie van ozonafbrekende stoffen	Niet van toepassing	
G4-EN21	NOx, SOx en andere significante luchttemissies	<u>Kolom toelichting</u>	<p>Het aandeel van de emissie NOx en SO₂ van Alliander in de totale Nederlandse emissie is respectievelijk 0,12% (299 ton NOx) en 0,23% (76 ton SO₂). NOx: ongeveer 75% van de emissie is indirect vanwege netverliezen en komt vrij bij elektriciteitsproductie. Het overige deel van de NOx emissie is direct gerelateerd aan bedrijfsactiviteiten en ontstaat bij inzet van dieselaggregaten, gebruik van lease- en dienstauto's en in beperkte mate ten gevolge van gebruik overig vervoer en door energiegebruik gebouwen. SO₂: de emissie is vrijwel geheel indirect vanwege netverliezen en komt vrij bij elektriciteitsproductie. Gezien de nauwe samenhang van de emissies met de netverliezen en CO₂ voetafdruk is het beheersen van deze emissies onderdeel van het CO₂ beleid van Alliander.</p>
ASPECT	PRODUCTEN EN DIENSTEN		

GRI INDEX 4.0

Standaard informatie	Indicator	Verwijzing	Toelichting
G-4 DMA		Klanten: Onze klanten en de energietransitie Over Alliander: Doelstellingen en prestaties: Klanten	Intern: Alliander Groep (uitzonderingen zijn toegelicht in de voetnoot) Extern: klanten, leveranciers en dienstverleners in Nederland .
G4-EN27	Initiatieven ter berperking van de milieugevolgen van producten en diensten en de omvang van deze compensatie	Aandeelhouders en investeerders: Onze duurzame prestaties Klanten: Onze klanten en de energietransitie Over Alliander: Doelstellingen en prestaties: klanten	
G4-EN28	Percentage producten dat is verkocht en waarvan de verpakking is ingezameld, naar categorie	Niet van toepassing	
ASPECT	TRANSPORT		
G-4 DMA		Aandeelhouder en investeerders: Onze duurzame prestaties	Intern: Alliander Groep (uitzonderingen zijn toegelicht in de voetnoot) Extern: klanten, leveranciers en dienstverleners in Nederland.
G4-EN30	Significante milieugevolgen van het transport van producten en andere goederen en materialen die worden gebruikt voor de activiteiten van de organisatie en het vervoer van personeelsleden	Aandeelhouders en investeerders: Onze duurzame prestaties	
CATEGORIE	SOCIALE ASPECTEN		
SUB CATEGORIE	ARBEIDSOMSTANDIGHEDEN		
ASPECT	VEILIGHEID EN ARBEIDSOMSTANDIGHEDEN		
G-4 DMA		Onze prestaties in 2016: Medewerkers Doelstellingen en prestaties: Veiligheid Medewerkers: Veilig werken	Intern: Alliander Groep (uitzonderingen zijn toegelicht in de voetnoot) Extern: niet materieel met uitzondering van onderaannemers.
G4-LA5	Percentage van het totale personeelsbestand dat is vertegenwoordigd in formele gezamenlijke arbo-commissies van werkgevers en werknemers die bijdragen aan de controle op en advies over arbo-programma's	Corporate Governance Onze prestaties in 2016: Medewerkers: veiligheid	100% De Wet op de Ondernemingsraden (WOR) bepaalt dat elk bedrijf met 50 of meer personen een ondernemingsraad (OR) moet hebben. De ondernemingsraad bestaat uit medewerkers die namens het personeel overleg voeren met de directeur over het bedrijfsbeleid en de personeelsbelangen. De Wet op de Ondernemingsraden regelt de rechten en bevoegdheden van een OR. Hierdoor kunnen medewerkers invloed uitoefenen op het beleid van het bedrijf. Met andere woorden: medewerkers hebben medezeggenschap in het bedrijf. Er zijn drie ondernemingsraden: OR Alliander en OR Liander die tesamen alle medewerkers in Nederland vertegenwoordigen. Medewerkers van Alliander AG hebben een eigen Betriebsrat.
G4-LA6	Letsel-, beroepsziekte-, uitvaldagen- en verzuimcijfers en het aantal werkgerelateerde sterfgevallen naar geslacht en regio	Onze prestaties in 2016: Medewerkers: Veilig werken Over Alliander: Doelstellingen en prestaties: LTIF en ziekteverzuim Medewerkers: Veilig werken	Voor het berekenen van de Lost Time Injury Frequency (LTIF) hanteren wij als uitgangspunt het aantal ongevallen met verzuim vermenigvuldigd met een miljoen gedeeld door een inschatting van het aantal gewerkte uren (gemiddeld 1800 uur per jaar per medewerker). In dit jaarverslag is kwantitatieve informatie verantwoord, al dan niet met vergelijkende cijfers van één of meerdere jaren. Hieruit zijn trends en ontwikkelingen af te leiden die in het verslag worden toegelicht. Er wordt qua veiligheid niet op regio gestuurd, dit onderscheidt wordt als niet materieel gezien.
G4-LA7	Werknemers met een hoog risico op ziekten die verband houden met hun beroep	Kolom toelichting	Medewerkers van Liander werken met elektriciteit en gas en lopen daardoor een verhoogd risico. Desondanks zijn er geen beroepsgroepen binnen Alliander die kampen met specifieke beroepsziektes.

GRI INDEX 4.0

Standaard informatie	Indicator	Verwijzing	Toelichting
G4-LA8	Afspraken over arbo-onderwerpen vastgelegd in formele overeenkomsten met vakbonden	<u>Onze prestaties in 2016: Medewerkers</u>	Er zijn geen specifieke groepen medewerkers binnen Alliander waarvoor additionele formele afspraken zijn gemaakt.
ASPECT TRAINING EN OPLEIDING			
G-4 DMA		<u>Onze prestaties in 2016: Medewerkers: Opleiding en ontwikkeling</u>	Intern: Alliander Groep (uitzonderingen zijn toegelicht in de voetnoot) Extern: niet materieel met uitzondering van onderaannemers.
G4-LA9	Gemiddeld aantal uren dat een werknemer per jaar besteedt aan opleidingen, onderverdeeld naar werknemerscategorie	<u>Onze prestaties in 2016: Medewerkers: Opleiding en ontwikkeling</u>	3,35%, het totaal van de arbeidskosten gedeeld door de opleidingskosten. De informatie is niet beschikbaar naar uur. Wordt gerapporteerd als opleidingskosten in verhouding tot de salariskosten.
G4-LA10	Programma's voor competentie management en levenslang leren die de blijvende inzetbaarheid van werknemers garanderen en hen helpen bij het afronden van hun loopbaan	<u>Onze prestaties in 2016: Medewerkers: Opleiding en ontwikkeling</u> <u>Onze prestaties in 2016: Medewerkers: Step2Work</u> <u>Jaarverslag: Noot 15 Voorzieningen voor personeelsbeloningen</u>	
G4-LA11	Percentage werknemers dat regelmatig wordt ingelicht omtrent prestatie- en loopbaanontwikkeling naar geslacht en medewerker categorie	<u>Kolom toelichting</u>	Jaarlijks bespreken alle leidinggevenden en medewerkers samen de individuele prestaties en ontwikkeling.
ASPECT LEVERANCIERSBEOORDELING			
G-4 DMA		<u>Onze prestaties in 2016: Aandeelhouders en investeerders: Invulling ketenverantwoordelijkheid met partners</u>	Intern: niet van toepassing Extern: leveranciers en ketenpartijen.
G4-LA14	Percentage van nieuwe leveranciers die gescreend zijn op 'arbeidsomstandigheden' criteria	<u>Onze prestaties in 2016: Aandeelhouders en investeerders: Onze duurzame prestaties: Invulling ketenverantwoordelijkheid met partners</u>	Weergegeven middels toename van het aantal op MVI criteria gescreende leveranciers in het jaarverslag. De informatie is niet beschikbaar aangaande het percentage nieuwe leveranciers die specifiek gescreend zijn op arbeidsomstandigheden. Alliander rapporteert het aantal nieuwe op MVI verklaringen gescreende leveranciers 20 % nieuwe op MVI verklaringen gescreende leveranciers Berekening MVI cijfer: Jaarlijks wordt voor ongeveer € 903 miljoen producten en diensten ingekocht, met keuzevrijheid voor leveranciers. Daarnaast worden er inkopen gedaan zonder keuzevrijheid.
G4-LA15	Significante bestaande en potentiële negatieve impact op arbeidsomstandigheden in de supply chain, alsmede de getroffen maatregelen	<u>Onze prestaties in 2016: Aandeelhouders en investeerders: Onze duurzame prestaties: Invulling ketenverantwoordelijkheid met partners</u> <u>Onze duurzame prestaties: Aandeelhouders en investeerders: Ketenverantwoordelijkheid</u> https://www.alliander.com/nl/over-alliander/leveranciers-0	
SUB CATEGORIE	MENSENRECHTEN	niet van toepassing	
SUB CATEGORIE	MAATSCHAPPIJ		
ASPECT PUBLIEK BELEID			

GRI INDEX 4.0

Standaard informatie	Indicator	Verwijzing	Toelichting
G-4 DMA		<u>Ons verhaal over 2016</u> <u>Onze prestaties: Klanten: De blik vooruit</u> <u>Onze prestaties: Klanten: Het verhogen van klanttevredenheid door klantbeleving</u>	Alliander heeft een bijzondere positie als onderneming. Regionale overheden zijn aandeelhouders van de onderneming, op landelijk niveau is er een publieke toezichthouder en op landelijk niveau wordt energiebeleid geformuleerd. Alliander onderhoudt op deze niveaus contacten met deze stakeholders, ook om onze ambities en strategie toe te lichten. Naast de formele contacten vindt Alliander regelmatige interactie belangrijk. We leveren een actieve bijdrage aan (politieke) discussies en maken inzichtelijk welke stappen noodzakelijk zijn in de verdere ontwikkeling van de energiemarkt, bijvoorbeeld op gebied van duurzaamheid.
G4-S06	Totale waarde van politieke bijdragen naar lidstaat en ontvanger / begunstigde	<u>Overige informatie: Interactie met stakeholders</u>	Alliander heeft geen financiële relatie met politieke partijen.
SUB CATEGORIE	PRODUCTVERANTWOORDELIJKHEID	Niet van toepassing	

ELECTRIC UTILITIES SECTOR SUPPLEMENT

AANVULLENDE INFORMATIE MATERIELE ASPECTEN

CATEGORIE:	Organisatieprofiel		
ASPECT	Organisatieprofiel		
EU 3	Klantaansluitingen	<u>Over Alliander: Over Alliander</u>	Kleinverbruikers Aantal actieve E aansluitingen: 3.043.578 Aantal actieve G aansluitingen: 2.497.659 Grootverbruikers Aantal actieve E aansluitingen: 65.616 Aantal actieve G aansluitingen: 12.251
EU 4	Transport en distributielijnen	<u>Over Alliander: Over Alliander</u>	
CATEGORIE:	Economische aspecten		
ASPECT	Management aanpak		
EU 6	Capaciteitssplanning gericht op korte en lange termijn beschikbaarheid en betrouwbaarheid elektriciteit	<u>Ons verhaal over 2016</u> <u>Onze prestaties in 2016: Klanten</u> <u>Overige informatie: Toelichting risico's</u> <u>Onze prestaties in 2016: Aandeelhouders en investeerders</u>	https://www.liander.nl/over-liander/bedrijf/financieel/kwaliteit-capaciteit?searchterm=capaciteitsdocument
EU 8	Onderzoek en ontwikkeling	<u>Over Alliander: Onze strategie</u>	
ASPECT	Economische KPI's		
EU 12	Efficiency van transport en distributie	<u>Kolom toelichting</u>	2016: Totaalnetverlies: 4,6% van de totale invoeding 2015 Totaal netverlies: 4,6% van totale invoeding 2014 Totaal netverlies: 4,6% van totale invoeding 2013 Totaal netverlies: 4,7% van totale invoeding.
CATEGORIE:	Sociale aspecten		
ASPECT	Arbeidsvoorwaarden		

GRI INDEX 4.0

Standaard informatie	Indicator	Verwijzing	Toelichting
EU 14	Kennis- en competentie management	<u>Onze prestaties in 2016: Medewerkers</u> <u>Medewerker: Opleiding en ontwikkeling</u>	
EU 15	Percentage medewerkers dat in aanmerking komt voor pensioenregeling over 5 en 10 jaar naar functiegroep en regio	<u>Kolom toelichting</u>	41,16% van het personeelsbestand komt binnen 10 jaar in aanmerking voor een pensioenregeling 28,46% van het personeelsbestand komt binnen 5 jaar in aanmerking voor een pensioenregeling Informatie aangaande de opsplitsing naar functiegroep is niet bekend. Dit onderscheidt is niet materieel en er is geen ambitie om dit op korte termijn wel te registreren. Naar regio wordt dit onderscheidt als niet materieel beschouwd en dus niet gerapporteerd.
EU 16	Beleid en voorwaarden inzake gezondheid en veiligheid van medewerkers en (onder-) aannemers	<u>Onze prestaties in 2016: Aandeelhouders en investeerders:</u> <u>Onze duurzame prestaties</u> <u>Medewerkers: Veilig werken: Veiligheid in de keten</u> <u>Medewerker: Opleiding en ontwikkeling</u>	Alliander werkt gecertificeerd (VIAG & BEI), medewerkers van aannemers moeten hier eveneens aan voldoen.
EU 17	Totaal arbeidsvolume bij (onder-)aannemers	<u>Kolom toelichting</u>	Alliander houdt geen registratie bij van het aantal uren of manjaren dat door (onder)aannemers van Alliander wordt besteed aan projecten. Op basis van de uitgaven aan (onder)aannemers is onze inschatting dat circa 2.000 (cijfer 2012) fte aan direct personeel van onderaannemers werkzaamheden uitvoert voor Alliander. Er zijn geen aanwijzingen om te veronderstellen dat de verantwoording substantieel is gewijzigd. In 2017 gaat Alliander beoordelen hoe over dit onderwerp te rapporteren, op dit moment zijn de data niet beschikbaar.
EU 18	Medewerkers van (onder-) aannemers met relevante arbo en veiligheidstraining	<u>Kolom toelichting</u>	Alliander werkt gecertificeerd (VIAG & BEI), medewerkers van aannemers moeten hier eveneens aan voldoen.
ASPECT			
EU 19	Participatieve besluitvorming en deelname van stakeholders en uitkomsten	<u>Over dit verslag: Stakeholderdialoog als basis</u> <u>Overige informatie: Interactie met onze stakeholders</u> <u>Overige informatie: Materialiteitstoets</u>	
EU 20	Regelingen voor onvrijwillige verhuizing, bedrijfsverplaatsing, onteigening	<u>Kolom toelichting</u>	Deze situaties hebben zich niet voorgedaan.
EU 21	Noodplannen en herstel van schade	<u>Klanten: Onderbrekingen en Incidenten</u> <u>Kolom toelichting</u>	Alliander beschikt over een crisisorganisatie. In deze organisatie draaien functionarissen van diverse hiërarchische niveaus piketdiensten. Afhankelijk van de omvang van een incident vindt opschaling plaats van Fase 1 naar Fase 2 of uiteindelijk Fase 3. Voor deze opschaling zijn opschalingscriteria opgesteld. Als sprake is van een Fase 3 komt het Alliander Crisissteam (ACT) bij elkaar. In het Alliander Crisissteam zijn afdelingen zoals Communicatie, Klant & Markt, IT, Shared Services en Operatie vertegenwoordigd. Het wegnemen van de crisissituatie vindt plaats aan de hand van plannen en procedures, waarbij onderscheid wordt gemaakt naar deelgebieden zoals Energie, IT, huisvesting, terreur et cetera. Als de crisis in voldoende mate wordt beheerst, besluit het ACT om af te schalen. Afhankelijk van de aard en omvang van het incident wordt een case- en of onderzoeksteam samengesteld om eventuele interne en of externe onderzoeken verder te begeleiden en af te ronden. Alle Fase 3 incidenten worden geëvalueerd, op basis waarvan mogelijke verbeteringen worden geïdentificeerd. De leden van de crisisorganisatie en het ACT in het bijzonder worden jaarlijks getraind.
ASPECT	Sociale prestaties		

GRI INDEX 4.0

Standaard informatie	Indicator	Verwijzing	Toelichting
EU 22	Aantal mensen betrokken bij onteigening/gedwongen verhuizing	<u>Kolom toelichting</u>	Heeft zich niet voorgedaan. Incidenteel dienen kabel- of leidingtracé's over het terrein van derden aangelegd te worden.
ASPECT	Productverantwoordelijkheid, managementaanpak		
EU 23	Maatregelen ter ondersteuning van toegang tot en bevordering van veilig energiegebruik	<u>Onze prestaties: Klant: Stroom- en gasstoringen</u> <u>Kolom toelichting</u>	Liander waarschuwt klanten voordat hun energieleverancier het contract voor energielevering beëindigt. We geven het advies direct een nieuwe leverancier te zoeken om zo afsluiting van energie te voorkomen. Vanuit een maatschappelijk verantwoordelijkheidsgevoel sluit Liander de energie bij vorst nog niet af wanneer klanten een schuld hebben bij Liander of wanneer in die vorstperiode een energieleverancier het contract voor energielevering beëindigt. Om (structurele) betalingsachterstanden of afsluiting te voorkomen, attenderen wij klanten op de mogelijkheid van schuldhulpverlening. Wij zien een zorgvuldig incasso- en afsluitbeleid als onderdeel van onze maatschappelijke verantwoordelijkheid. Als de klant een medische verklaring overlegt, gaat Liander niet over tot afsluiting. https://www.liander.nl/consument/aansluitingen/veiligheid
EU 24	Programma's gericht op verbeteren en handhaven van toegang tot elektriciteit voor kwetsbare groepen	<u>Kolom toelichting</u>	Alliander heeft in het verleden wel aandacht gegeven aan eenvoudiger taalgebruik in brieven, maar heeft nu geen concrete projecten voor laaggeletterdheid of andere culturen. Wel probeert Alliander een afspiegeling te zijn van de samenleving en op diverse locaties bezoekmogelijkheid. Daarnaast worden samen met dochterondernemingen concepten ontwikkeld voor de nieuwe energiemarkt (e.g. de Energiebank).
	Productverantwoordelijkheid, prestatie-indicatoren		
EU 25	Ongevallen en gezondheidsklachten van burgers in relatie tot bedrijfsmiddelen	<u>Kolom toelichting</u>	Nog onbekend, Alliander gaat kijken hoe in 2017 hierover gerapporteerd kan worden.
EU 26	Niet aangesloten deel bevolking in concessiegebied netbeheerder	<u>Kolom toelichting</u>	Er geldt een wettelijke aansluitplicht op het elektriciteitsnet.
EU 27	Afsluitingen en duur afsluiting wegens wanbetaling	<u>Kolom toelichting</u>	In het berichtenverkeer van leverancier naar de netwerkbeheerder wordt geen reden van afsluiting vermeld.
EU 28	Frequentie stroomonderbreking	<u>Kolom toelichting</u>	Gerapporteerd is onderbrekingsfrequentie (SAIFI): Liander: 0,323
EU 29	Stroomonderbrekingsduur	<u>Kolom toelichting</u> <u>Kolom toelichting</u>	SAIDI 23,32 minuten CAIDI 72,09 minuten

AANVULLENDE INFORMATIE

Standaard informatie	Indicator	Verwijzing	Toelichting
CATEGORIE:	overige bedrijfsgerelateerde informatie		
G4-EN12	De significante impact van activiteiten, producten en diensten op de biodiversiteit in beschermde gebieden alsmede gebieden met een hoge biodiversiteitswaarde buiten beschermde gebieden	<u>Kolom Toelichting</u>	Binnen de Europese Unie is een samenhangend netwerk van beschermde natuurgebieden 'Natura 2000' opgezet. In Nederland zijn er 162 gebieden die onder Natura 2000 vallen. Binnen het voorzieningsgebied van Alliander krijgen naar verwachting 60 gebieden een aanwijzing. Het aanwijzen van Natura 2000 gebieden door de overheid heeft ook gevolgen voor de eventueel noodzakelijke werkzaamheden in die gebieden. In 2012 heeft Alliander een interne gedragscode vastgesteld voor de activiteiten en bedrijfsmiddelen van Alliander bij het werken in de natuur. Met deze gedragscode kan Alliander voldoen aan het gestelde in de Natuurbeschermingswet en de Flora- en faunawet. Netwerkkomponenten zoals kabels en leidingen in Natura 2000 gebieden zijn opgenomen in het intern specifiek informatie systeem GIS.

GRI INDEX 4.0

Standaard informatie	Indicator	Verwijzing	Toelichting
G4-EN23	Totaalgewicht afval naar type en verwijderingmethode	<u>Kolom Toelichting</u>	<p>In tonnen afval:</p> <p>Kantoorafval Papier/karton: 900 Datazeker papier: 163 divers kantoorafval: 497 Gevaarlijk: 25</p> <p>Bedrijfsafval Metaal: 9.183 Hout: 241 Kunststof: 782 Grond: 1.868 Divers bedrijfsafval: 4.771 Divers gevaarlijk afval: 876</p> <p>Totaal: 19.306</p>
G4-EN29	Monetaire waarde van significante boetes en totaal aantal niet-monetaire sancties wegens het niet naleven van milieuwet- en -regelgeving	<u>Kolom Toelichting</u>	In 2016 zijn er 4 niet financiële sancties opgelegd, en 2 financiële sanctie van 120.000,- euro.

GRI INDEX 4.0

Standaard informatie	Indicator	Verwijzing	Toelichting
G4-LA1	Totaal aantal en snelheid van personeelsverloop per leeftijdsgroep en geslacht	<u>Kolom Toelichting</u>	<p>Gemeten op de laatste dag van het verslagjaar. Wanneer FTE's vernoemd worden betreft het een volledige werkweek, ongeacht het aantal uren dat daarin gewerkt wordt.</p> <p>FTE's 5343: Full Time Equivalent van het totaal aantal medewerkers met een arbeidsovereenkomst 1077: Full Time Equivalent van het totaal aantal medewerkers met een inhuurcontract</p> <p>Contractvorm 338: medewerkers met arbeidsovereenkomst bepaalde tijd 5176: medewerkers met arbeidsovereenkomst onbepaalde tijd</p> <p>5584: Betreft de medewerkers met fulltime arbeidsovereenkomst of fulltime inhuurcontract 1218: Medewerkers met parttime arbeidsovereenkomst of parttime inhuurcontract</p> <p>1290: Medewerkers met inhuurcontract</p> <p>4415: mannelijke medewerkers 1098: vrouwelijke medewerkers</p> <p>73: Jonger dan 24 jaar 1171: Tussen de 25 en 35 jaar 1371: Tussen de 35 en 44 jaar 1329: Tussen de 45 en 54 jaar 1569: ouder dan 55 jaar</p> <p>Mutaties 280: totaal aantal nieuwe mannelijke medewerkers 114: Totaal aantal nieuwe vrouwelijke medewerkers</p> <p>411: Totaal aantal mannelijke medewerkers dat uit dienst is getreden 143: Totaal aantal vrouwelijke medewerkers dat uit dienst is getreden</p> <p>15,95: De gemiddelde gewogen duur van de arbeidsrelatie in jaren.</p> <p>Alliander inclusief al haar dochterondernemingen</p>
G4-SO8	Monetaire waarde van significante boetes en totaal aantal niet-monetaire sancties wegens het niet naleven van wet- en -regelgeving.	<u>Kolom Toelichting</u>	<p>De totale omvang van de opgelegde financiële sancties wegens niet (goed) naleven van wet- en regelgeving in het kader van gebruik producten en, opgelegd door toezichthouder is 1, de monetaire waarde was 60.000,-</p> <p>Het aantal niet monetaire sancties is tevens 1.</p>
G4-LA12	Samenstelling van bestuurslichamen en onderverdeling van werknemers per categorie, naar geslacht, leeftijdsgroep en andere indicatoren van diversiteit.	<u>Kolom Toelichting</u>	24,59% van onze leidinggevenden is vrouw.
G4-PR9	Monetaire waarde van significante boetes wegens het niet naleven van wet- en -regelgeving betreffende de levering en het gebruik van producten en diensten	<u>Kolom Toelichting</u>	Zie G4-SO8.
EXTRA	Invoer duurzame energie	<u>Kolom Toelichting</u>	<u>Onze prestaties in 2016</u>

GRI INDEX 4.0

Standaard informatie	Indicator	Verwijzing	Toelichting
EXTRA	Aantal medewerkers met afstand tot de arbeidsmarkt	<u>Kolom Toelichting</u>	<u>Onze prestaties in 2016</u>
EXTRA	Percentage van de inkoop dat volgens de Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI) richtlijnen van Alliander gebeurt, in % euro's	<u>Kolom Toelichting</u>	70,07%
EXTRA	Postcodegebieden met meer dan vijf storingen per jaar	<u>Kolom Toelichting</u>	17
EXTRA	Digitalisering netten	<u>Kolom Toelichting</u>	Voortgang van de digitaliseringsprojecten van 2016: 8,2%
EXTRA	Alliander Foundation	<u>Medewerkers: Alliander Foundation</u>	
EXTRA	Lengte glasvezelinfrastructuur	<u>Kolom Toelichting</u>	Totale lengte van gehuurde glasvezelinfrastructuur: 4009 km Total lengte van eigen glasvezelinfrastructuur: 1497 km Nieuw gerealiseerde glasvezelinfrastructuur: 85 km
EXTRA	Klanttevredenheid	<u>Kolom Toelichting</u>	Consumentenmarkt 97% Consumentmarkt (zakelijk): 89% De klanttevredenheidsscore is gebaseerd op onderzoeken die in opdracht van Alliander zijn uitgevoerd door een onafhankelijke onderzoeksbureau.
EXTRA	Medewerkersonderzoek	<u>Kolom Toelichting</u>	Score medewerkersonderzoek Great Place to Work is 70 De score van het medewerkersonderzoek is gebaseerd op onderzoeken die in opdracht van Alliander zijn uitgevoerd door Great Place to Work.

Geen zekerheid

Beperkte mate van zekerheid

Redelijke mate van zekerheid